

ธรรมอ่อนแรง

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจเนาะ ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจประพฤติปฏิบัติ ความตั้งใจของเราเป็นประโยชน์กับตัวเราเอง ถ้าตัวเราเองนะ เรามีสติปัญญา เราตั้งใจฟังธรรม ฟังธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญคุณธิการมามหาศาล การสร้างสมบุญคุณธิการมา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมแล้ววางธรรมวินัยๆ สิ่งที่เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาศึกษานะ ต้องมีศรัทธาความเชื่อ ศรัทธาความเชื่อนะ จิตใจเราเข้มข้น ทำสิ่งใด เราศรัทธา พอศรัทธา เราทำให้ชีวิตของเรามันมีที่พึ่งที่อาศัย ใจมันมีที่พึ่งที่อาศัย มันอบอุ่น มันไม่วิ่วแห่ว

แต่เวลาคน เวลาศรัทธามันเจือจางไป เวลาเจือจางไป โลกก็เป็นใหญ่ ถ้าโลกเป็นใหญ่ เราอยู่กับโลกเขา ถ้าอยู่กับโลกเขา โลกเขาพาเราไป เราจะตื่น โลกไปกับเขา แต่ถ้าศรัทธาเราเข้มข้น ศรัทธาเราเข้มข้นเพราะอะไร พอเข้มข้น มันมีแบบอย่างไง มันมีแบบอย่างองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นตัวอย่าง ถ้าเป็นตัวอย่าง เวลาท่านประพฤติปฏิบัติของท่าน ท่านวางตัวของท่าน

เวลาเราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราศึกษาไปแล้ว เวลาเป็นชาดก ถ้าเป็นชาดก ท่านพูดถึงอดีตชาติของท่าน ท่านเคยทำตัวอย่างนั้น อย่างเช่นพระเวสสันดรต่างๆ เราเอาสิ่งนั้นเป็นคติเป็นแบบอย่าง เป็นแบบอย่างที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างอำนาจวาสนาบารมี สร้างอำนาจวาสนาบารมี ท่านยกเป็นตัวอย่างไ

ถ้าเราศึกษา เราว่าสิ่งนั้น การกระทำอย่างนั้นมันทำแบบโลก เปรียบเทียบกับโลกได้ เปรียบเทียบกับโลกว่า เราเกิดมา เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาต้องมีอาชีพ เกิดมาต้องทำหน้าที่การงาน เกิดมาเรามีสังคมาของเรา เราวางตัวอย่างใด เราศึกษามาเป็นคติเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตของมรธาเรา ถ้ามรธาเรา เวลาเขาทุกข์เขายากของเขา เขาก็หาที่พึ่งของเขา

เวลาคนทุกข์คนยากนะ ไม่มีที่พึ่ง เจ็บไข้ได้ป่วยไปหาหมอ ถ้าหมอรักษาไม่หาย เขาก็ไปหาหมอทางหมอแผนไทย เขาว่าจะหายใหม่ๆ เพราะมันไม่มีทางออกไง เวลาทำหน้าที่การงานขาดตกบกพร่อง เวลาเราทุกข์เรายากขึ้นมา เราว่าเรามีกรรมสิ่งใด ทำสิ่งใดมันไม่ประสบความสำเร็จ เราจะอยากประสบความสำเร็จในชีวิต นี่เป็นคติแบบอย่างทางโลกเขา ถ้าคติแบบอย่างทางโลก เราอยู่กับโลก

เวลาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บอกว่าให้ถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่ง ถ้าเราถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่ง พระสงฆ์ๆ พระสงฆ์ที่เป็นคติแบบอย่าง เป็นคติแบบอย่างนะ ชีวิตก็เป็นมนุษย์เหมือนเรา ท่านก็เป็นมนุษย์เหมือนกัน ท่านก็มีการศึกษามา ท่านก็ทำหน้าที่การงานของท่านมา ทำไมท่านสละเพศของท่านออกมาบวชเป็นพระ ออกบวชเป็นพระ แล้วถ้าออกบวชเป็นพระแล้ว ถ้าเป็นพระศึกษาก็ศึกษาทางโลก

แล้วถ้าท่านเป็นพระปฏิบัติละ ถ้าพระปฏิบัติ ทำไมต้องมาทุกข์มายากไป ชีวิตของเรา เราก็หาความสุขของเราเพื่อโลกของเรา แล้วท่านทำไมต้องมาทรมานตนของท่าน

การทรมานตนเพราะท่านมีสติปัญญา เพราะท่านศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ตรัสรู้ธรรมขึ้นมาด้วยวิธีการสิ่งใด สิ่งทีเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษาค้นคว้ากับเจ้าลัทธิต่างๆ ค้นคว้ามาๆ ๖ ปี ศึกษาด้วยความเชื่อ ด้วยทางโลกของท่าน

เวลาท่านตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ท่านตรัสรู้ธรรมด้วยความเป็นจริง ถ้าความเป็นจริงขึ้นมา สิ่งที่เราประพฤติปฏิบัติ เราต้องการตรงนั้น ถ้าต้องการตรงนั้นนะ แต่ความอ่อนด้อยทางปัญญาของเราไง ถ้าความอ่อนด้อยทางปัญญาของเรา เราทำสิ่งใดไปเราก็เชื่อของเราว่าสิ่งที่เราทำนั้นมันถูกต้องดีงามๆ ถ้าถูกต้องดีงามขึ้นมา เวลาปฏิบัติไปมันถึงไม่ได้ผล แต่คนที่เขาคุยอยู่ว่า พระปฏิบัติ ปฏิบัติอย่างไร ปฏิบัติทำไม ปฏิบัติแล้วได้สิ่งใด ถ้าการปฏิบัติแล้ว ปฏิบัติเพื่อประโยชน์กับใคร เขาใคร่ครวญด้วยความสงสัยของเขา ถ้าใคร่ครวญด้วยความสงสัยของเขา เขาถึงบอกว่าท่านปฏิบัติทรมานตนทำไม

แต่เรามีศรัทธามีความเชื่อ ถ้าเรามีศรัทธามีความเชื่อของเรา เราจะเอาจริงเอาจังของเรา นะ นี่ภาคปฏิบัติ ถ้าภาคปฏิบัติตามความเป็นจริงมันก็เป็นจริง เวลาจิตใจเข้มแข็งขึ้นมา ทำสิ่งใด

มันก็สดชื่น ทำสิ่งใดมันก็มีกำลังใจ ทำสิ่งใดมันก็ดิ้งามไปหมด เวลามันอ่อนแอ จิตใจมันอ่อน ค่อยขึ้นมา ธรรมะอ่อนแรง ถ้าธรรมะอ่อนแรง แรงของใจ กำลังใจของเรามันไม่มี ทำสิ่งใด ท้อถอย ทำสิ่งใดท้อถอย อันนี้ท้อถอยทางโลกนะ

เวลาโลกเขา เขาศึกษามา ศึกษามาเพื่อประโยชน์กับโลก ถ้าประโยชน์กับโลกนะ คนเกิด มาต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย คนเกิดมาต้องมีหน้าที่การงานเพื่อดำรงชีพ แล้วทำสิ่งใด ถ้าทำงาน เป็น ทำงานเป็น เราได้เงินได้ทองมา เราได้เงินได้ทองมาเป็นเงินบาท เงินบาทเราก็ใช้สอยใน ประเทศของเรา เวลาคนเขาไปทำงานต่างประเทศ เวลาเขาได้เงินมา เขาได้เงินเป็นดอลลาร์ สหรัฐ ๑ เหมือนกัน ๑ บาท กับ ๑ ดอลลาร์ ราคามันแตกต่างกัน ๑ ดอลลาร์ ถ้า ๑ ดอลลาร์ ราคา เขามีค่าสูงกว่า ๑ บาท ถ้า ๑ บาทก็ ๑ บาท เวลาเขาแลกเปลี่ยนล่ะ เขาแลกเปลี่ยนขึ้นมา ๓๐ กว่า บาท ได้ ๑ ดอลลาร์ นี่แลกเปลี่ยนขึ้นมา คุณค่ามันมีมากกว่าไง ถ้าคุณค่ามีมากกว่า นี่พูดถึงราคา ของเงินนะ

แต่ถ้าเราล่ะ ในปัจจุบันนี้เวลาเราประพฤติปฏิบัติมันเป็นเรื่องโลกๆ ถ้าเรื่องโลก ในสมัย โบราณเขาไม่มีการตลาด เราไม่มีความจำเป็นต้องใช้เงินเลย ถ้าเราไม่มีความจำเป็นต้องใช้เงิน เลย เราทำไร่ทำสวนของเรา เรามีอาหารการกินของเรา เรามีปัจจัยเครื่องอาศัยของเรา มีปัจจัย เครื่องอาศัย เครื่องนุ่งห่มก็ทอกันเอง สิ่งใดเราหากันเอง เราหากันเอง มันไม่ต้องใช้เงินเลย ถ้าไม่ ใช้เงิน ดำรงชีวิตไง ถ้าไม่ต้องใช้เงิน คุณค่า สิ่งที่เราองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ตรัสรู้ ธรรมขึ้นมา ถ้าเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ตรัสรู้ธรรมขึ้นมา มนุษย์ก็มีอยู่แล้ว เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา นี่เงิน ค่าของเงินบาท ค่าของเงิน ดอลลาร์ ค่าของเงินแต่ละชาติ

ในเมื่อมีเงินแลกเปลี่ยน ถ้ามีเงินแลกเปลี่ยนขึ้นมา สิ่งใดเพื่อประโยชน์กับการค้า การ ธุรกิจของเขา เงินนี้มีการซื้อขายได้ ถ้าเงินซื้อขายได้ มันก็เป็นประโยชน์กับเรามา นี้โดยความ เป็นพื้นฐานไง พื้นฐานของความเป็นมนุษย์ มนุษย์ต้องมีสัมมาอาชีวะ มนุษย์ต้องมีปัจจัยเครื่อง อาศัย ถ้ามนุษย์มีปัจจัยเครื่องอาศัย มนุษย์เราจัดการของเราเองก็ได้ ถ้าเราหาอยู่หากินของเราเอง เราไม่ต้องเกี่ยวเนื่องกับตลาด เราไม่ต้องเกี่ยวเนื่องกับสังคมทางโลกเลย เราก็อยู่ของเรา

นี่ไง ถ้ามนุษย์ไม่มีศาสนา มนุษย์เราไม่มีศาสนา มนุษย์เราก็อยู่แบบมนุษย์ของเรา เขา บอกว่า “เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมตายแล้วก็สูญ ทำไมจะต้องไปทุกข์ไปยาก เกิดมาแล้วชาติ

หนึ่งก็ใช้ชีวิตของเราชาติหนึ่งให้มีความสุขสบายของเราไปชาติหนึ่ง ตายแล้วก็จบ” นี่ไง ก็ดำรงชีวิตของเขาไปตามชีวิตของเขา

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้นไปบุพเพนิวาสานุสติญาณ ย้อนอดีตชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปไม่มีต้นไม่มีปลาย จิตมันเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ถ้าไม่มีศาสนา ใครจะรู้ได้อย่างไร เขาไม่รู้ไม่ได้ เขาไม่รู้ของเขาไม่ได้ ก็เชื่อตามๆ กันไป เชื่อทางไสยศาสตร์เชื่อต่างๆ เขามีความเชื่ออย่างนั้น เพราะยังไม่มีพระพุทธศาสนา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากว่าจะตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ใครเป็นคนตรัสรู้ล่ะ? จิตขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ตรัสรู้

เวลาพิจารณาไปในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะปฏิสนธิจิตเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เวลาเริ่มจากปฐมยาม บุพเพนิวาสานุสติญาณ ย้อนอดีตชาติไปจุดอุปาทาน อนาคตที่มันจะเวียนว่ายตายเกิดไป เวลาอัสวักขยญาณมันชำระล้างอวิชชาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้นมา

เวลาชำระล้างในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งนี้ เราชาวพุทธ ถ้าเราชาวพุทธ เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา มันมีอยู่แล้ว เราก็ศึกษาสิ เราศึกษา มันมีอยู่แล้ว เวลาเกิดขึ้นมาเป็นประเพณีวัฒนธรรม เราเกิดมาเป็นชาวพุทธนะ เราเกิดมาเป็นชาวพุทธ มันก็มีวัดมีวา มันก็มีประเพณีวัฒนธรรม มันก็มีทุกอย่างพร้อมอยู่แล้ว ถ้ามีทุกอย่างพร้อมอยู่แล้ว เราเกิดมาเราก็อยู่กับประเพณีวัฒนธรรมอย่างนั้น ถ้าเราอยู่กับประเพณีวัฒนธรรมอย่างนั้น มันมีความเชื่อ ถ้ามีความเชื่อนะ มันก็บังคับตัวเอง เห็นไหม คนที่มีศีล ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้ามีประเพณีวัฒนธรรม ประเพณีวัฒนธรรมให้หัวใจของเราไม่ไปตามกระแสโลกมากเกินไป เพราะว่าคำว่า “ศีล” ใจ ถ้าเราจะหยิบของใคร โดยที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้ เราไม่พูดโกหกมดเท็จกับใคร ศีล ๕ มันมีของมันอยู่แล้ว ถ้าเรามีอยู่แล้ว

แต่ถ้าจิตใจมันเข้มแข็งขึ้นมา ศีลมันจะสะอาดบริสุทธิ์ขึ้นมา ถ้าคนมีศีล ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม นี่ไง ถ้าศีล เราปฏิบัติธรรม เรามีศีลของเรา ศีลมันก็คุ้มครองคนนั้น ถ้าศีลคุ้มครองคนนั้น สิ่งที่ว่าประเพณีวัฒนธรรม ถ้าจิตใจมันเข้มแข็งขึ้นมา ถ้าจิตใจเข้มแข็งขึ้นมาเนะ แม้แต่ว่าทำอะไรมันก็มีที่พึ่งอาศัย คำว่า “ที่พึ่งอาศัย” มันอบอุ่นๆ อบอุ่นขึ้นไป

ที่นี้จิตใจของคนมันมหัศจรรย์ จิตนี้เป็นได้หลากหลายนัก เวลามันเชื่อ เวลามันมีศรัทธา ความเชื่อมั่นก็ชุ่มชื่น มันทำอะไรมันทำด้วยความสบายใจ ทำสิ่งใดก็ได้ถ้ามันไม่คิดศีลศีลธรรม ทำสิ่งใดเพื่อดำรงชีวิตไป แต่ถ้าเวลาจิต เวลาศรัทธามันเสื่อม ศรัทธา ศรัทธา อจลศรัทธา ศรัทธา ของคน เดี่ยวศรัทธามันก็เข้มข้นขึ้นมา ศรัทธามันเข้มข้นขึ้นมาก็ชักชวนกันทำคุณงามความดี เวลาศรัทธามันล้า ศรัทธามันอ่อนแอ มันอ่อนแรงไป ความศรัทธานั้นนะ นิมนุษย์มันเป็นได้ หลากหลายนัก คนคนหนึ่งเป็นได้หลากหลายนัก จิตเวลามันเป็น

ที่นี้เราเกิดมา ประเพณีวัฒนธรรม ถ้าเรามีสิ่งนี้เป็นที่พึ่งอาศัย มันก็อยู่ที่ว่าเราจะขวนขวาย ได้มากได้น้อยขนาดไหน นี่มันเป็นเรื่องโลกๆ ถ้าเรื่องโลก โลกก็เป็นประโยชน์กับเรา ก็เราเกิด กับโลกไป เราเกิดเป็นมนุษย์ เราก็เป็นโลก เราอยู่กับสังคม สังคม เราอยู่กับสังคม อยู่กับโลกโดย ครูบาอาจารย์ของเรา อยู่กับโลกโดยไม่ติดโลก อยู่กับโลกนี้แหละ เพราะเกิดมากับโลก เรา ปฏิเสธไม่ได้ เราปฏิเสธการเวียนว่ายตายเกิดไม่ได้หรอก จิตนี้มันเวียนว่ายตายเกิดตามธรรมชาติ ของมัน ธรรมชาติของมันเลย ธรรมชาติของกิเลสมันเป็นแบบนี้ ธรรมชาติของกิเลสมันอาศัย หัวใจของสัตว์โลกเป็นที่อยู่อาศัย พญามารๆ มันเป็นนามธรรม ตั้งแต่ใจของเราที่เป็นนามธรรม เพราะสิ่งที่เป็นนามธรรม ปฏิสนธิในไข่ ในครรภ์ ในน้ำคร่ำ ในโอปปาติกะ นี่เวลามันกำเนิด มัน กำเนิด

เวลากำเนิด จิตมันก็เป็นนามธรรม พอจิตมันกำเนิดเป็นนามธรรม มันก็มีวิชาที่ปิดบัง หัวใจนี้ไว้ นี่เวียนว่ายตายเกิดตามวิญญูะ ตามผลของวิญญูะ ตามคุณงามความดี หรือทำบาปอกุศล ก็จะเกิดตามวิญญูะนั้น ถ้าเกิดตามวิญญูะ นี่มันเป็นนามธรรม ฉะนั้น สิ่งที่เป็นนามธรรม เวลาองค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปที่ยวสวนเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย ในเมื่อคนเกิด คน แก่ คนเจ็บ คนตาย แล้วมันเกิดมาจากไหนล่ะ มันเกิดอย่างไรล่ะ แต่เกิดเป็นเรา เราารู้ได้ นี่เราเกิด มากับโลก เราอยู่กับโลก

ถ้าจิตใจของเราอ่อนแอ มันก็อยู่กับโลก เกิดมาเป็นมนุษย์ ทั่วๆ ที่ว่าเวลาองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว มันเป็นอริยทรัพย์ เกิดเป็นมนุษย์นี้แสนยาก พอเกิดเป็น มนุษย์แสนยาก พอเกิดมาแล้วมันยังมีกายกับใจๆ ถ้ามีกายกับใจนะ คนที่มีอำนาจวาสนาบารมี ของเขา เขาทำอะไรประสบความสำเร็จของเขา เขามีชื่อเสียงในสังคมของเขา

ภพชาติหนึ่ง เขาก็มีความสามารถในชีวิตหนึ่ง แต่มันน่าจะเสียดาย ถ้าภพชาติหนึ่ง คนที่มีอำนาจวาสนาทำสิ่งใดด้วยชาวน์ปัญญาที่ดี ถ้าทวนกระแสกลับมา ทวนกระแสกลับมาเห็นคุณค่าของหัวใจนี้ ทวนกระแสกลับมาการเวียนว่ายตายเกิดแบบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะไปเที่ยวสวน เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย มันยังสะเทือนใจเลย

ประเพณีวัฒนธรรมของเรา เวลาไปงานศพ เขาก็เตือนอยู่แล้ว ธรรมะเตือนอยู่ตลอดเวลา แต่คนมีสติปัญญามากน้อยแค่ไหน ถ้าคนไม่มีสติปัญญามาก เขาเกิดมาชาติหนึ่ง เขาทำสิ่งใด ประสบความสำเร็จของเขาชาติหนึ่ง เขาก็ภูมิใจภูมิใจของเขาชาติหนึ่ง เวลาจะพลัดพรากจากชีวิตนี้ไป มันอาลัยอาวรณ์ ห่วงหน้าพะวงหลังไปหมด มันทุกข์มันยากทั้งนั้นนะ เวลาคิดถึง ความตายๆ ทุกคนหัวใจห่อเหี่ยวหมดละ แล้วคิดถึงความตายนะ แต่เวลาคนมันจะตายจริงๆ มันจะชวนชวาย มันจะคืนรัตนทวารายขนาดไหน

ถ้ามันมีความคิด มีความคิดว่า สิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเที่ยวสวน เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย แล้วสิ่งที่ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย ทำอย่างไร มันไม่มีฝั่งตรงข้าม ฝั่งตรงข้าม เขาถึงชวนชวายของเขา

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราเกิดมา เราเกิดมาเป็นมนุษย์ ถ้าเรามีสติปัญญา มีชาวน์ปัญญา ทำสิ่งใดทำด้วยความจริงจัง ทำสิ่งใดทำด้วยบารมี ด้วยปัญญา ถ้าทำสิ่งนั้น ทางโลกประสบความสำเร็จ ถ้ามันพลิกกลับมา พลิกกลับมาว่าเราจะเอาจริงเอาจังในการประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา ถ้าเรามีโอกาสที่เราจะปฏิบัติ เราจะปฏิบัติเอาความจริงของเรา ถ้าเราปฏิบัติเอาความจริงของเรา ปฏิบัติอย่างไร

ถ้าปฏิบัติ โดยเวลาปฏิบัติ เราปฏิบัติ เราปฏิบัติด้วยพอเป็นพิธีทางโลกที่เขาปฏิบัติกัน ทางโลกที่เขาปฏิบัตินะ เห็นเขาปฏิบัติใหม่ เขาก็ปฏิบัติของเขา วิธีการในการประพฤติปฏิบัติมีแนวทางมหาศาล มีแนวทางมากมายที่เขาปฏิบัติกัน แล้วเราก็ต้องทำตามนั้นเพราะเราปฏิบัติใหม่ คุณิ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ ๖ ปี ไปลองมากับเขาทั้งนั้นนะ ที่เขามีการปฏิบัติอยู่ ไปลองมากับเขาทั้งนั้น ถ้าไปลองมากับเขาทั้งนั้นแล้ว แล้วความจริงมันเป็นแบบใดละ ที่เวลาความจริงมันเป็นอย่างไร

นี่เหมือนกัน เราก็มีศรัทธามีความเชื่อ ถ้ามีความเชื่อ กระแสสังคม ประเพณีวัฒนธรรม เรามองจากวัฒนธรรม ที่ไหนเขาทำกันแล้ว มันดูแล้วมันน่ารื่นรมย์ เราก็ว่าปฏิบัติ แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดถึงให้มีศรัทธาความเชื่อ ให้มีการค้นคว้า ให้มีการทดสอบ แต่เวลาปฏิบัติไปแล้ว กาลามสูตร ไม่ให้เชื่อ

เราเชื่อ เรามีศรัทธาความเชื่อ อยากทำ แล้วทำตามความเป็นจริงของเรา แต่สิ่งที่เชื่อมั่น ต้องพิสูจน์กันด้วยหัวใจของเรา ถ้าด้วยหัวใจของเรา ถ้าหัวใจมันศรัทธามันมั่นคง ธรรมะเข้มแข็ง ถ้าธรรมะเข้มแข็งของเราขึ้นมา เราทำด้วยความจริงจังของเรา ทำด้วยความเข้มข้นของเราในหัวใจของเรา ถ้าทำขึ้นมา ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมาได้ เวลาจิตมันสงบได้ ถ้าจิตมันสงบได้ เวลาจิตสงบ ถ้าจิตมันสงบ ค่าของเงินมันมาแล้ว ค่าของเงิน เห็นไหม ค่าของเงินบาท ค่าของเงินบาทนะ เวลาจิตสงบ ค่าของเงินบาทกับค่าของเงินดอลลาร์มันแตกต่างกัน ถ้าค่าของเงิน ถ้าจิตมันสงบ ถ้าเราพยายามปฏิบัติของเรา ถ้าจิตมันไม่สงบ มันไม่สงบเพราะเหตุใด เราต้องหาเหตุหาผล

ผู้ที่ปฏิบัติใหม่ ครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติมาแล้วนะ ท่านบอกว่าการประพฤติปฏิบัติมันยาก ยากตอนเริ่มต้น ตอนเริ่มต้นมันจะล้มลุกคลุกคลาน เพราะอะไร เพราะเราเกิดมา คูสิ คนที่เกิดมาเป็นมนุษย์แล้วทำหน้าที่การงานของเขาประสบความสำเร็จ ทุกคนชื่นชมมาก เพราะทุกคนเห็นได้ด้วยตา

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราปฏิบัติ เวลาเราปฏิบัติถ้ามันจิตมันสงบได้ ถ้าจิตสงบได้ ก็เขาทำงานของเขาแล้วเขาประสบความสำเร็จของเขาตามเหตุและปัจจัยของเขา แต่เราปฏิบัติเหมือนกัน เราปฏิบัติเหมือนกัน เราก็ทำหน้าที่การงานเหมือนกัน ทำไมล้มลุกคลุกคลาน ทำไมไม่ประสบความสำเร็จเหมือนเขา ทำไมไม่ประสบความสำเร็จเหมือนเขา

นี่ไง ถ้าไม่ประสบความสำเร็จเหมือนเขา เวลาเกิดมาจรตนิสัยคนไม่เหมือนกัน โทสจรตโมหจรต จรตนิสัยของคนก็ไม่เหมือนกัน ถ้าจรตนิสัยของคนไม่เหมือนกัน สิ่งที่กระทบกระเทือนหัวใจ สิ่งที่กระทบกระเทือน เราเห็นเหตุการณ์อย่างหนึ่ง มีความคิดแตกต่างหลากหลายไปมากมายเลย คนที่จิตใจเขามีปัญญาของเขา เขาพิจารณาของเขาแล้วมันเป็นอย่างนั้น มันเป็นอย่างนั้น แล้วหัวใจของเราจะไม่เดือดร้อนไปกับเขา

แต่ถ้าจิตใจของเราอ่อนแอ พอเห็นอย่างนั้นนะ จิตใจของเราจะกระทบกระเทือน จิตใจของเราจะมีความเร่าร้อนในใจเลย ฉะนั้น เวลาปฏิบัติมันก็เริ่มต้นจากตรงนี้ ตรงที่ว่า เราก็ประพฤติปฏิบัติของเรา ทำไมเราไม่ได้ผลประโยชน์เหมือนคนที่เขาว่าเขาทำของเขา

นี่เป็นกาลามสูตร เป็นความจริงในหัวใจ ถ้าเป็นความจริงในหัวใจ ทำด้วยความเข้มข้นของเรา ทำด้วยความจริงจังของเรา เรากำหนดพุทธโศกของเรา ใช้ปัญญาอบรมสมาธิของเรา พยายามทำของเรา ถ้าทำของเรา

เวลาทำบุญกุศล ทุกคนทำบุญกุศล ใครทำมากทำมาน้อยมันจะให้ผลตรงนี้ คนที่ปฏิบัติง่ายรู้ง่าย คนที่ปฏิบัติง่ายรู้ยาก คนที่ปฏิบัติยากแล้วยังรู้ยากเข้าไปใหญ่ มันก็ต้องมีสติมีปัญญาต่อเนื่อง การปฏิบัติต่อเนื่องสำคัญมาก ถ้าการปฏิบัติต่อเนื่องขึ้นมาสำคัญมาก คนทำหน้าที่การงาน ผลตอบแทนของเขาคือเงิน ถ้าผลตอบแทนของเขาคือเงิน สิ่งที่เราทำกันอยู่นี้ ถ้าผลตอบแทนมันเป็นสัมมาสมาธิ ถ้ามันเริ่มต้นจากการที่ว่าจิตเรามีศรัทธาความเชื่อนะ แล้วอยู่ในประเพณีวัฒนธรรม แค่นี้มันก็มีความสุขแล้ว

มีความสุข เพราะหนึ่ง เราไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือย การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย การทุศีล การผิดศีล การดื่มสุรา การทำผิดศีล การทำต่างๆ มันเป็นบาปกรรมทั้งนั้นนะ มันเป็นบาปกรรม มันเป็นอกุศลแล้วให้โทษกับร่างกาย เพราะร่างกาย คนที่ดื่มสุรา คนที่ใช้ชีวิตของเขาในทางโลกของเขา เขาจะมีโรคภัยไข้เจ็บของเขา เขาต้องเสียเงินค่ารักษาตัวเขาอยู่แล้ว แต่ถ้าเราอยู่ในศีลในธรรม ร่างกายเราแข็งแรง เราไม่เสียทรัพย์ มันให้ผลอยู่แล้ว ถ้าเราอยู่ในประเพณีวัฒนธรรม อยู่ในศีลในธรรมอยู่ มันก็มีความสุขความสงบอยู่แล้ว ทีนี้ความสุขความสงบอยู่แล้ว ถ้าคนที่ประสบความสำเร็จเขาบอกว่า “ก็เราเป็นคนดีแล้ว เราจะทำอย่างไรต่อไป ทำไมต้องไปประพฤติปฏิบัติ ทำไมต้องไปวัดไปวา ทำไมให้มันลำบากลำบากขึ้นมา”

อำนาจวาสนาของเขามีเท่านั้น ด้วยศรัทธาของเขา ศรัทธา อจลศรัทธา ถ้าศรัทธาของเขา มีแค่นั้น ถ้าศรัทธาของเขามีแค่นั้น เขาไม่สนใจในการประพฤติปฏิบัติของเขา ถ้าเขาไม่ประพฤติปฏิบัติของเขา นี่เป็นเรื่องโลกๆ แต่ถ้าเรา ใครมีศรัทธาความเชื่อ เราจะประพฤติปฏิบัติของเรา เราจะแสวงหาอริยทรัพย์ แสวงหาสังฆธรรมความจริงในหัวใจของเรา มันมีความมุ่งมั่น มีแรงปรารถนา ถ้ามีแรงปรารถนา เรากำหนดพุทธโศกก็ได้ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิก็ได้ ถ้าจิตใจมันสงบลงมา จิตใจมันสงบเข้าไป

ถ้าจิตใจมันเข้มแข็ง ธรรมะไม่อ่อนแรง ถ้าธรรมะไม่อ่อนแรงนะ ถ้าธรรมะมันอ่อนแรงอ่อนแอ ทำสิ่งใดก็ล้มลุกคลุกคลานไปทั้งนั้น แต่ถ้าธรรมะเราเข้มแข็งของเรา เราพยายามกระทำของเรา ถ้าจิตมันสงบลงได้ คำว่า “จิตสงบลงได้” นะ มันเป็นเรื่องโลกๆ นะ เพราะสัมมาสมาธิ ความว่าจิตสงบลงได้ มันเป็นสมาธิ สิ่งที่เป็นสมาธิ คนที่มันมีสมาธิ เวลามันเสื่อมมามันถึงจะรู้ ถ้าคนไม่มีสมาธิ มันจะเสื่อมมาจากไหน ถ้าไม่มีสมาธิ มันไม่เสื่อม มันไม่เป็นสมาธิ แล้วทำไมมันมีความสุขล่ะ ทำไมมันว่างๆ ว่างๆ อยู่อย่างนั้นล่ะ ว่างๆ อยู่อย่างนั้น เพราะจิตใจอยู่ในศีลธรรมไง จิตใจอยู่ในศีลธรรม อยู่ในจริยธรรม มันก็ไม่เดือดร้อน พอไม่เดือดร้อน นี่เป็นเรื่องโลก

ฉะนั้น ถ้าเอาความจริงของเราขึ้นมา ถ้ามันไม่อ่อนแรง มันไม่อ่อนแรง มันต้องเข้มแข็ง ถ้ามันเข้มแข็งนะ สติมันตั้งอยู่บนอะไร ศีล สมาธิ ปัญญา มันตั้งอยู่บนอะไร แล้วศีล สมาธิ ปัญญา มันจะอยู่ในตัวมันเองได้ไหม ถ้าศีล สมาธิ ปัญญา มันจะเกิดขึ้น มันเกิดขึ้นมาอย่างไร

อ้าว! ศีล สมาธิ ปัญญา เราก็ศึกษามาหมดแล้ว เราเข้าใจได้หมด ศีล สมาธิ ปัญญาเรามีของเราอยู่แล้ว เราศึกษามาในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาพุทธเจ้า เราศึกษามา เราศึกษามันเป็นสัญญา มันเป็นภาคปริยัติ ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ถ้ามันเป็นสัญญา สัญญาเราก็รู้ได้ เพราะเราศึกษามา ความรู้เรารู้ได้ ถ้าความรู้เรารู้ได้ สิ่งที่เกิดขึ้นมา จิตใจของเราอยู่ในศีลธรรม อยู่ในจริยธรรม มันก็มีความสุขความสงบของมัน อย่างนี้เป็นสมาธิหรือ ถ้าเป็นสมาธิ เวลาเราประพฤติปฏิบัติด้วยความเข้มแข็งของเรา ถ้าจิตเป็นสมาธิแล้ว จิตเราเป็นสมาธิ สมาธิมันอยู่กับเราตลอดไปหรือ

สมาธิมันไม่ใช่วัตถุ แต่ความเข้าใจของเรา เราทำงานแล้ว เราทำงานเสร็จแล้ว เราทำสมาธิแล้ว แล้วคราวหน้าเราบอกสมาธิอยู่กับเรา เราจะใช้ปัญญาไปเลย

สมาธินะ มันเป็นนามธรรม ความรู้สติของเราเป็นนามธรรม นามธรรม เราจะรักษาอย่างไร คุณิ เวลามันคิด เวลาคนเรามันคิดมันทุกข์มันยาก มันก็เป็นความคิดของเราใช้ไหม แล้วเวลาเราบังคับให้มันคิดพุทโธๆ เป็นคำบริกรรม มันจะยอมบริกรรมไหม เวลาให้มันคิดบริกรรม มันยังต่อต้านเลย แต่เวลามันไปกว้านเอาฟืนเอาไฟมาเผาตัวเอง มันชอบ มันไปกว้านความคิดต่างๆ มันไปกว้านเอาแต่ความทุกข์ความยากมาเผาตนมันเอง เวลาบังคับ บอก สิ่งที่เป็นคำบริกรรม พุทธานุสติ ระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันยังไม่อยากจะทำเลย

แล้วเวลามันมีการกระทำขึ้นมา ระลึกพุทโธๆ นี่ก็เป็นความคิด ถ้าความคิดนะ ถ้าเราทำด้วยความเข้มข้นของเรา ทำด้วยสติปัญญาของเรา เราทำจริงทำจังของเรา คนทำจริงทำจังมันก็ได้จริงได้จังของเรา ส่วนใหญ่แล้วทำเหมือนกัน จริงจัง จิตใจมันอ่อนแอ พอจิตใจมันอ่อนแอ มันก็มีคำบริกรรม คำบริกรรมแบบนี้เป็นคำบริกรรมแบบสักแต่ว่า คำว่า “สักแต่ว่า” มันระลึกพุทโธ ผิดๆ ใจ มันระลึกด้วยความผิวเผิน มันไม่ลงลึก มันไม่ลงด้วยความจริงใจของเรา

ถ้าเราลงด้วยความจริงจังของเรา จริงใจของเรา เราพุทโธซัดๆ พุทโธ พุทโธซัดๆ มันก็เป็นความคิดเหมือนกัน พุทธานุสติ แล้วถ้ามันจะละเอียดเข้ามา มันจะมีความสงบเข้ามา มันมีความสงบเข้ามา สงบก็คือสงบ ถ้ามันสงบเข้ามาคือมันปล่อยความกรงรัง มันปล่อยสิ่งที่มันจะแฉลบออกไปคิดเรื่องอื่น มันชัดเจนของมันขึ้นมา ถ้ามันชัดเจนของมันขึ้นมา พุทโธต่อเนื่องไป พุทโธต่อเนื่อง เราไม่ต้องไปหวังสิ่งใด เวลาภาวนาขึ้นมา มันด้วยความอ่อนแอ พอมีอะไรจะเกิดขึ้น อยากรู้ อยากรู้จะสัมผัส อะไรจะเกิดขึ้น อยากรู้จะไปรู้

ไปรู้นั้นมันแฉลบออก โดยธรรมชาติของจิตมันทำงานอย่างนั้น โดยธรรมชาติของมาร โดยธรรมชาติของมัน มันก็คิดขวางในการปฏิบัติอยู่แล้ว มันก็คิดขวางในการปฏิบัตินะ แต่ด้วยอำนาจวาสนา ด้วยความพึงพอใจ คูสิ สังคมชาวพุทธเราตอนนี้ สังคมชาวพุทธในการปฏิบัติ กำลังเข้มข้น เราก็อยากจะเป็นคนหนึ่งที่ประพฤติปฏิบัติ เราทำขึ้นมา ก็เลสมันก็ปล่อยให้ทำ ให้ว่าไม่คิดขวาง แต่เอาจริงเอาจังขึ้นมามันคิดขวางหมด หน้าของกิเลสคือทำลายโอกาสเรา ทำลายทุกๆ อย่าง เวลาจะปฏิบัติมันก็ว่ายังไม่ได้ทำสิ่งนั้น ยังไม่ได้ทำสิ่งนี้ มันต่อต้านไปทั้งนั้นนะ เพราะนี่คือธรรมชาติของมัน ธรรมชาติของกิเลสมันร้ายนัก ถ้ามันไม่ร้าย เราไม่เวียนว่ายตายเกิดมาจนปานนี้ ที่เราเวียนว่ายตายเกิดมาจนปานนี้ เพราะธรรมชาติของกิเลส อวิชชาที่มันปิดหัวใจไว้แล้วแหละ เพราะมันปิดหัวใจไว้ เราถึงไปตามมันๆ โดยไม่รู้ตัวเลย

แล้วเวลาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อยู่ในประเพณีวัฒนธรรม อยู่ในศีลในธรรม อันนี้มันเป็นเพราะเราเกิดเป็นมนุษย์ เพราะเรามีมนุษย์สมบัติ เราได้เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาได้พบพระพุทธศาสนา เราอย่าอหังการว่าเราแน่ เรารู้นะ เพราะชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด เดี่ยวเวลาจะหมดลมหายใจ เวลาจะตายตอนนั้น มันจะสำนึกตอนนั้นนะ คนเรา มันจะไปสำนึก สำนึกตอนนั้น

เวลาคนที่มิบาปมีกรรมนะ เวลาใกล้ตายมันจะเห็นยมบาลนุ่งผ้าแดง เวลาฝันอย่างนั้น เวลาเห็นอย่างนั้น มันจะตกอกตกใจเลยละ อย่าชะล่าใจ อย่าอหังการว่าเราเป็นคนเก่ง เราเป็นยอดคนนะ ถึงเวลามันจะพลัดพราก มันจะพลัดพรากระหว่างกายกับใจจะพลัดพรากจากกัน ตอนนั้นนะ ตอนนั้นจะมาคร่ำครวญ คร่ำครวญว่าเราเกิดเป็นมนุษย์แล้ว เรามีโอกาสแล้วเราไม่ทำ เวลาจะตายมันถึงจะคิดได้ ถ้าพูดถึงคนที่คิดได้ คนที่คิดไม่ได้ตีโพยตีพายเลยละ ทำไมต้องเป็นอย่างนี้ ชีวิตทำไมต้องเป็นแบบนี้ ตีโพยตีพายไป เพราะว่าอะไร เพราะว่าภัยมาถึงตัวแล้วไง

แต่ถ้าคนมีสติ คนมีสติมีปัญหา เราไม่อหังการว่าเรานี้ยอด เรานี้ยอดคน เรานี้เหนือคนอื่น มันไม่มีใครเหนือใครหรอก ทุกคน ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเที่ยวสวน เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย ท่านน้อมมาใส่ตัว ท่านน้อมมาใส่ตัวท่าน “เราต้องเป็นอย่างนั้นหรือ เราต้องเป็นอย่างนั้นหรือ”

นี่ก็เหมือนกัน เราเป็นชาวพุทธนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญาธิการ มาเป็นพระโพธิสัตว์ กว่าจะได้ตรัสรู้ธรรมเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย ท่านสร้างบุญญาธิการ สร้างอำนาจวาสนามาขนาดไหน ถึงได้มาค้นคว้า มาขุดสิ่งที่ว่าเป็นธรรม ธรรมะมีอยู่แล้ว นิพพานมีอยู่แล้ว ท่านเป็นคนแสวงหา ท่านเป็นผู้ที่จัดการมา แล้ววางธรรมและวินัยให้เราสดๆ ร้อนๆ เลย วางไว้ เพราะมันเป็นเรื่องธรรมวินัยกับศาสนาไง นี่พระพุทธศาสนา แล้วผู้เฒ่าผู้แก่ของเรามีปัญญานับถือต่อเนื่องกันมาๆ แล้วเราเกิดมาสิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ วางเรื่องสัจจะไว้ให้เราศึกษาให้เราค้นคว้าเพื่อประโยชน์กับเราไง เพื่อประโยชน์กับชีวิตของเราไง ถ้าเพื่อประโยชน์กับชีวิตของเรา ประโยชน์มันอยู่ตรงไหนละ

ประโยชน์มันอยู่ตรงที่ว่า สิ่งใดก็แล้วแต่ที่เราทำมา มันจะประสบความสำเร็จหรือว่ามันจะพลัดพรากอย่างไร อันนั้นมันเป็นปัจจัยเครื่องอาศัยเท่านั้น มันเป็นเรื่องที่ดำรงชีวิตนะ คนเราเกิดมา พอทำอะไรประสบความสำเร็จมั่งมีศรีสุขนั้นสาธุ นั้นเป็นอำนาจวาสนาของเขา แต่คนส่วนใหญ่ ถ้าเราขาดตกบกพร่องสิ่งใด อันนั้นมันก็วาสนาของเราละ วาสนาส่วนวาสนา วาสนาทางโลกนะ แต่ถ้ามันมีวาสนาทางธรรมละ

สมัยพุทธกาล กษัตริย์เวลาออกบวช เวลาทุกตะคนเจริญใจก็ออกบวช เวลาออกบวช ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา กษัตริย์เวลาเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา “สุข

หนอๆ” เป็นความสุข ทั้งๆ ที่เป็นภักดิ์ริย์ทางโลกมันมีความสุขมากน้อยขนาดไหนล่ะ เวลาปฏิบัติถึงที่สุดแห่งทุกข์แล้ว “สุขหนอๆ” ทูคตะเข้ญใจอยู่ทางโลกทุกข์จนเข้ญใจ แต่เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาสิ้นสุดแห่งทุกข์ มันก็เหมือนกันนะ

นี่ไง เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เรามีสิทธิ มีการค้นคว้าในใจของเรา เราไม่อหังการว่าเรานี้ยอด เรานี้สุดยอด เราประสบความสำเร็จทุกอย่างแล้ว เราไม่ต้องทำอะไรเลย นี่เวลาคิด แต่เวลามันจะพลัดพราก เวลามันต้องหมดอายุขัย ตอนนั้นมันจะคิดได้ นี่เวลาคิดได้ ถ้าคนคิดไม่ได้ก็ส่วนผู้ที่คิดไม่ได้ เพราะจิตใจของคนมันไม่เหมือนกัน จะให้คนคิดไปแนวทางเดียวกัน เป็นไปไม่ได้ แต่เราคิดอย่างไรล่ะ

ถ้าเราคิดของเรา ถ้าธรรมะของเรา เราศึกษา เราเป็นคนที่มีเขาวนมีปัญญา เราเป็นคนที่ว่า เราศึกษาเราค้นคว้ามาเพื่อประโยชน์กับเรา ถ้าเข้มนขึ้นขึ้นมา ทำสิ่งใดมันทำด้วยความจริงจัง ทำสิ่งใดจะเป็นประโยชน์กับเรา

เวลามันอ่อนแรง เวลาอ่อนแรง ล้มลุกคลุกคลานไปทั้งนั้น แม้แต่วิธีการปฏิบัติเท่านั้นนะ วิธีการคือพฤติกรรมที่เราจะประพฤติปฏิบัติมันยังล้มลุกคลุกคลาน มันยังไม่จริงจังเลย แล้วเวลาจริงจัง เวลาอยู่กับครูบาอาจารย์ ท่านจะคอยชักนำ ท่านจะคอยส่งเสริม ท่านจะคอยให้กำลังใจ ท่านจะคอยชี้ทาง จะคอยชี้ทางเพราะอะไร เพราะครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติมาแล้ว ท่านต่อสู้กับกิเลสนะ ตั้งใจอย่างไรก็แล้วแต่ แพ้มันทุกที ตั้งใจอย่างไรก็แล้วแต่ พยายาม ขวนขวายขนาดไหน รู้ไม่เท่าทันมันนะ รู้ไม่เท่าทันมัน แล้วท่านกำราบกิเลสในใจของท่านแล้ว ท่านเห็นเราล้มลุกคลุกคลาน ท่านสังเวชนะ ท่านสังเวชเพราะอะไร ท่านสังเวช ท่านระลึกถึง เวลาท่านทำ เวลาท่านทำ ท่านล้มลุกคลุกคลานขนาดไหน ถ้าล้มลุกคลุกคลาน

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญานุการมาขนาดนี้ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารื้อกันๆ รื้อกันแบบโลกๆ ก็ ๖ ปีนั้นไง แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนกลับมาด้วยอำนาจวาสนาบารมีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันเกิดกิจจญาณ ลัจจญาณ มันเกิดลัจจะ เกิดความจริงขึ้นมาในหัวใจ มันไม่ใช่ลอยลมหรือ

บอกว่า “สิ่งนั้นเป็นนามธรรม สิ่งที่เป็นนามธรรม สิ่งที่เป็นเรื่องของจิต เรื่องนี้ มันเป็นเรื่องนามธรรม”

ปฏิบัติไปมันเป็นรูปธรรมทั้งนั้นนะ รูปธรรมมันเกิดมรรค มันเกิดมรรคเกิดผล เกิดสติจะเกิดความจริงขึ้นมาในหัวใจ มันถึงเป็นความจริงขึ้นมาไง ฉะนั้น เวลาสิ่งที่เป็นความจริง เวลาครูบาอาจารย์ท่านปฏิบัติแล้ว ท่านถึงระลึกถึงบุญคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาผู้ที่ปฏิบัติ เวลากราบพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ กราบจากหัวใจ กราบจากหัวใจนะ ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจะมีอำนาจวาสนาบารมีขนาดไหน คูหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นสิ ท่านก็ปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์เหมือนกัน แต่เวลาท่านลาแล้ว ท่านปฏิบัติของท่าน ท่านยังค้นคว้าของท่านขนาดนั้น แล้วอย่างพวกเรา เรามีอำนาจวาสนามากน้อยขนาดไหน

ฉะนั้น เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านผ่านมา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านพยายามจะแก้ไขแก้ไขพวกเราที่ยังลุ่มลुकคลุกคลานอยู่ที่นี่ ครูบาอาจารย์ที่ท่านมีสติมีปัญญา ท่านได้ผ่านพญามารในใจของมาร สิ่งที่ว่าเวลาลุ่มลुकคลุกคลาน ท่านสังเวช นี่ท่านสังเวช

เรามีครูบาอาจารย์เป็นที่พึ่งอาศัย ถ้าเรามีครูบาอาจารย์เป็นที่พึ่งอาศัยนะ เราชวนขวยของเรา คำว่า “ชวนขวยของเรา” นะ เราไม่ต้องเผชิญภัยกับทางโลก เวลาเผชิญภัยกับทางโลก เราต้องเผชิญภัยกับทางโลกคือหาปัจจัยเครื่องอาศัยเพื่อดำรงชีวิต แล้วยังจะต้องเผชิญกับกิเลส ตัณหาความทะยานอยากในใจของตัว

“พ่อแม่ครูจารย์ พ่อแม่ครูจารย์” ครูบาอาจารย์ท่านดูแลเราตั้งแต่ความเป็นอยู่ ความเป็นอยู่ สิ่งที่ได้มาเป็นของสงฆ์ๆ สิ่งที่เป็นของสงฆ์ เราใช้ร่วมกัน สิ่งที่ใช้ร่วมกัน มันวางใจได้แล้วละ มันไม่ต้องเดือดร้อนเลย

เวลาครูบาอาจารย์ท่านชูดงค์ในป่านะ น้ำก็ไม่มี ลงไปสรงน้ำ แล้วก็ตัดกระบอกไม้ไผ่เอาน้ำขึ้นมาใช้สอยด้วย พอกลับขึ้นมาบนภูเขา เหยื่อออกพอกับไปอาบน้ำเลย นี่ท่านพยายามเข้มข้นของท่าน ท่านพยายามทำการกระทำของท่านเพื่อทรมาณกิเลสไป เพื่อมีสติจะมีความจริงใจ ฉะนั้น ถ้าเวลาครูบาอาจารย์ท่านผ่านสิ่งนั้นมา ท่านถึงเห็น ท่านถึงเห็นว่ากิเลสนี้มันร้ายนัก แล้วถ้ากิเลสร้ายนัก เราต้องตั้งใจของเรา ทำความจริงของเรา อย่าอ่อนแอ

ธรรมะอ่อนแรง สิ่งใดทำแล้วมันเสื่อมหมด คำว่า “เสื่อม” นะ มันถอยมา แต่ถ้ามันเข้มข้นเข้มข้นด้วยศรัทธา เข้มข้นเพราะมันศรัทธานะ ด้วยความจริงจังของเรา ด้วยศรัทธา ด้วยความจริงจังของเรา คนที่มีศรัทธา มีความจริงใจ ทำสิ่งใดมันทำจริงทำจัง ถ้าทำจริงทำจัง คนจริงถึงได้จริง สัจธรรมนี้เป็นของจริงนะ ของจริงไม่อยู่กับคนโลเล ของจริงไม่อยู่กับคนจับจด ฉะนั้น ถ้า

เราอยากได้ของจริง เราจะต้องจริงของเรา ถ้าเราจริงของเรา ต้องจริงให้ถูกวิธีด้วย ถ้าจริงให้ถูกวิธี เรากำหนดของเรา เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิของเรา ถ้าจิตมันสงบ

เรามีเงินบาท เงินบาทใช้จ่าย ในประเทศของเรา คำว่า “เงินบาท” นะ เงินบาทมันใช้ไปแล้วก็คือหมด เราก็ต้องทำหน้าที่การงานตลอด พอทำหน้าที่การงาน เราก็ได้เงินนั้นมาใช้จ่ายในชีวิตตลอดไป

การทำสมาธิ การทำความสงบของใจ ถ้าใจมันสงบนะ ถ้าใจมันสงบ เราก็ได้ความสุขอันนั้น แล้วเวลามันเสื่อม มันคลายออก เพราะอะไร เพราะว่าเรายังไม่หมดอายุขัย ถ้าคำว่า “ยังไม่หมดอายุขัย” คือว่าจิตนี้ยังไม่ออกจากร่าง ถ้าจิต จิตมันมีอยู่ไง เวลามันคลายตัวออกมามันก็เป็นปกติ คำว่า “จิตปกติ” มันก็อยู่อย่างนี้ เวลาเสื่อมมาก็เสื่อมมาที่นี้ไง

เราก็ใช้คำบริกรรม เราก็พยายามทำ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เราก็รักษาใจของเราให้กลับมาสู่ความสงบนั้น รักษาความสงบนั้นไว้ รักษาความสงบด้วยเหตุ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เหตุมันคืออะไรละ

เราตั้งสติ เรามีคำบริกรรม เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เรารักษาของเราอยู่อย่างนี้ จนกว่ามันมั่นคง มันตั้งมั่นของมัน แล้วถ้ามันคงตั้งมั่น นี่เป็นสัมมาสมาธิ ถ้าจิตมันมีความสงบ มีที่พึ่งที่อาศัย มันก็ได้อาศัย พอมันได้อาศัย มันแปลกประหลาดแล้ว ปฏิบัติแล้วมันได้ผล เพราะว่าถ้าจิตสงบคือลูกหลานของมารมันไม่เพ่นพ่านในหัวใจ

ถ้าโดยปกติ เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อยู่ในศีลธรรมจริยธรรม มันเรียบง่าย ชีวิตเรียบง่าย ทุกอย่างดิ่งงามไปหมด มีความสุขๆ มีความสุข ความสุขก็อยู่ไปจนหมดอายุขัยไง อยู่ไปจนหมดอายุขัย นี่มันปิดตาไว้ มันไม่ให้เราฝึกฝนของเราขึ้นมาจนมีมรรค

คำว่า “มีมรรค” มรรคคือมรรค ๘ มีกิจของหัวใจ มีกิจคือการกระทำ มีสังขะ กิจจญาณ สังขญาณกลางหัวใจ ถ้ามีกิจจญาณ สังขญาณ นั้นนะมันมีการกระทำ ถ้ามีการกระทำ นั่นก็มีมรรค ถ้าการว่ามีมรรค มันมีการประพฤติปฏิบัติเป็นความจริงขึ้นมา แต่ในปัจจุบันนี้เรามีศรัทธา มีความเชื่อของเรา แล้วจิตใจของเราไม่อ่อนแรงจนเกินไป ธรรมะไม่อ่อนแรง

ธรรมะที่เป็นประเพณีวัฒนธรรมในทางโลก ถ้าคนมีศรัทธาความเชื่อ เขาก็เข้มข้นของเขา เขาก็ทำสิ่งใดด้วยน้ำใจของเขา คนที่ไม่เชื่อ คนที่ทำสักแต่ว่า เขาก็ทำพอเป็นพิธีของเขา นี่พูดถึงศรัทธาทางโลก

แต่เราเวลาเราประพฤติปฏิบัติของเรา ปฏิบัติตามความเป็นจริง ถ้าธรรมะอ่อนแรง คือสติอ่อน สมาธิอ่อน นี่ธรรมะอ่อนแรง พอธรรมะอ่อนแรง มันจะเดินหน้าไปอย่างไร คนสิ้นหวัง คนหมดความหวัง คนที่ไม่มีกำลังใจ ทำอะไรมันจะประสบความสำเร็จไหม พอจิตมันสงบขึ้นมาบ้าง แล้วเวลามันเสื่อมมา โลเลเลยละ มันมีแต่ความโลเล มีแต่ความน้อยเนื้อต่ำใจ ความน้อยเนื้อต่ำใจ ของอย่างนี้มันเผชิญมาทุกคน

ในสมัยพุทธกาลนะ มีพระบวชแล้วสึก บวชแล้วสึกอย่างนี้ ทำก็ทำไม่ไหว ท้อใจก็สึกไป พอสึกไปอยู่ทางโลกก็กลับมาบวชใหม่ ๗ หนนะ ในพระไตรปิฎกมีพระบวชสึกๆ จน ๗ หน ๘ หน แล้วพยายามของท่าน พยายามเอาจะเอาให้ได้ สุดท้ายเอาจริงเอาจัง ท่านก็สำเร็จไปได้เหมือนกัน

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตเวลามันเสื่อม เวลามันเสื่อมขึ้นมา มันเสื่อมโดยธรรมชาติของมันอยู่แล้ว เพราะเจริญแล้วมันก็ต้องเสื่อม ไม่มีสิ่งใดคงที่ มันไม่ใช่วัตถุ ถ้าวัตถุเอาไปตั้งแล้วมันก็คือจบใจ แต่ถ้าเป็นสมาธิ ถ้าเป็นความรู้สึก เวลามันเข้มข้น มันอยู่ของมันได้ เวลาเข้มข้น เวลามันมีอำนาจวาสนาบารมีทำสิ่งใดมันก็สดชื่น ทำสิ่งใดมันก็มีความสุข เวลามันเสื่อมมันถอยมา ถ้ามันเสื่อม เวลามันคลายออกมา นี่เป็นปกติ

แต่ถ้าเราจะยกขึ้นสู่วิปัสสนา เราจะยกขึ้นสู่ปัญญา เห็นใหม่ สัจจญาณ กิจจญาณ มีกิจจะมีการกระทำ ถ้ามีการกระทำ พอจิตมันสงบแล้ว จิตสงบแล้วออกฝึกหัดใช้ปัญญา ถ้าฝึกหัดใช้ปัญญานะ เวลาเกิดภวนามขปัญญา ถ้าเกิดภวนามขปัญญา คนที่เคยเห็นเคยรู้ เคยได้สัมผัสภวนามขปัญญา มันจะเกิดความมหัศจรรย์แล้ว

สิ่งที่เกิดเป็นความมหัศจรรย์ เพราะเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งปัญญา ฤๅษีชีไพรในสมัยพุทธกาลเขาก็ทำสมาธิของเขา แต่เขาทำสมาธิของเขาแล้วเขาไม่มีปัญญา เขาไม่มีความสามารถที่ยกขึ้นสู่วิปัสสนาอย่างนี้ได้ ถ้าเขาไม่สามารถยกขึ้นสู่วิปัสสนาอย่างนี้ได้ เวลาฤๅษีชีไพรเขามีภิญญา ๖ ทำไม่เขารู้ เขารู้ถึงวาระจิตของคนนะ เขารู้วาระจิตของคน เขารู้ถึงอดีตชาติ ฤๅษีชีไพรเขารู้ได้ๆ

คูลี เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บุปเพนิวาसानุสติญาณ ปฐมยามยังไม่ได้เป็น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ มันเข้าไปรู้ได้ สิ่งที่อยู่ได้ รู้ได้ด้วยกำลังของใจใจ จิตนี้มัน มหัศจรรย์นัก เวลาคนที่ประพฤติกฎปฏิบัติขึ้นมา พอจิตสงบเข้าไปแล้ว บางคนจิตไม่สงบด้วย มัน เกิดจินตนาการไปรู้ไปเห็นต่างๆ แล้วก็เชื่อตัวเองไปเรื่อยๆ ว่ามันไปรู้ไปเห็นอย่างนั้น แล้วพอ เชื่อตัวเอง ส่งออกไปตลอด พอส่งออกไปบ่อยครั้งเข้าๆ มันก็เลยกลายเป็นไปเชื่ออารมณ์ ความรู้สึกอันนั้นเสีย มันไม่กลับมาสู่ความสงบแล้ว

ถ้ามีชีไพรเวลาจิตของเขาสงบแล้ว เวลาเขาทำสมาธิของเขาแล้ว เขารู้วาระจิต เขามี อภิญญาณะ เขาเหาะเหินเดินฟ้าได้นะ แล้วมันเป็นมรรคไหม? มันไม่เป็นมรรค นี่พูดถึงมันไม่ เป็นปัญญาไง สิ่งที่กำลังที่อยู่ มันด้วยกำลังของใจ พอจิตมันสงบแล้ว พอจิตสงบ ถ้าเขาฝึกหัด เขา เพ่งกสิณของเขา กสิณ แสงมันออกไปที่ไหน กสิณไฟ กสิณต่างๆ เขากำหนดเป็นไฟ เป็นความ ร้อน แล้วกำหนดความร้อนนั้นส่งไปที่บุคคลคนอื่น ความร้อนนั้นจะไปสู่บุคคลคนที่โดน กระทบ แล้วมันได้อะไรต่อไปละ ในสมัยปัจจุบันนี้ทางวิทยาศาสตร์เจริญ เขาทำแสงเลเซอร์ มัน ก็ยิงได้ กำลังของใจมันทำได้ทั้งนั้นนะ แต่ไปทำโดยกำลังของอภิญญา มันถึงไม่ได้เกิดปัญญาใจ

ถ้าจิตมันสงบแล้ว สงบ ธรรมชาติของจิตแต่ละดวง จิตแต่ละดวงที่ได้สร้างสมบุญญาธิการมา จิตแต่ละดวง คูลี เราเกิดมาเป็นมนุษย์ด้วยกัน เรามีอวัยวะ ๓๒ ประการเหมือนกัน เราก็มียี่มือ มีเท้าเหมือนกัน มือ เท้าเราจะทำอะไรก็ได้ มือเราทำอะไรก็ได้ จิตก็เหมือนกัน ถ้าจิตมันสงบ เข้าไป มือของใคร คูลี คนที่แข็งแรงเขายกของได้มาก คนที่ไม่แข็งแรงเขายกของได้น้อย จิตเวลา สงบเข้าไปแล้ว ถ้ามันรู้ได้ มันก็รู้ได้ แต่คนที่เขานุ่มนวลของเขา เขาสงบแล้วเขาไม่ทำอะไร เขา นั่งเฉยๆ ก็จิตเราสงบเราไม่รู้อะไรไร เราสงบเฉยๆ ถ้าจิตมันสงบก็คือมันสงบ ถ้าจิตสงบ สัมมาสมาธิ

ถ้าเขาใช้ฉันทสมาบัติ เขาใช้ต่างๆ มันจะออกรู้ในทางอภิญญา แล้วพอออกรู้อภิญญา เข้าใจว่าเป็นปัญญา เข้าใจไปเองว่านี่คือปัญญา “อ้าว! ก็มันรู้ ก็มันออกรู้โน่นรู้นี้ มันเป็นปัญญา ของเรานะ ไปรู้ไปเห็น”...มันไม่ใช่ ไม่ใช่สติปัญญา ๔ เลย มันไม่ใช่อริยสัจเลย

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม ตรัสรู้ธรรมด้วยมรรค ด้วยสัจจะ ด้วย อริยสัจจะอันนี้ ฉะนั้น เวลาคนที่เดินปัญญาไม่เป็น ไม่สามารถยกใจของตัวเองขึ้นสู่วิปัสสนา ถ้า คนยกใจของตัวเองขึ้นสู่วิปัสสนา คือการรู้แจ้ง สิ่งที่อยู่แจ้ง ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ

เจ้า สิ่งที่ว่าอัสวักขญาณอยู่ตรงนี้ อยู่ตรงนี้ ตรงที่ว่ามันเป็นมรรค เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดกับสุภัททะ “ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล”

แล้วเขาว่าเขามีของเขา เขามีโดยจินตนาการของเขา คำว่า “จินตนาการ” จินตนาการมาจากไหน จินตนาการเกิดจากจิตใจใหม่ เวลาจิตมันมีกำลังขึ้นมา เวลามันคิดออกไป มันส่งออกไป นั่นแหละหมดทั้งนั้น ไปหมดเลย แล้วเวลาหมดกำลัง หมดกำลังของจิต มันก็รู้ได้ฝึกแล้ว รู้ด้วยจินตนาการ รู้ด้วยการคาดหมายแล้ว มันไม่จริงแล้ว เพราะมันไม่มีกำลังจิตส่งต่อเนื่องไป

แล้วสิ่งที่ส่งต่อเนื่องไป มันจะส่งต่อเนื่องไปตลอดไม่ได้ ต่อเนื่องไปตลอดไม่ได้เพราะอะไร เพราะเวลาจิตของเราสงบ เดียวมันก็เสื่อมใจใหม่ จิตของเรา เวลาถ้าใครฝึกหัดพุทธโฆ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เวลาสงบเข้ามาแล้วมันจะอยู่อย่างนั้นตลอดไปใหม่ แล้วค่อยไปคิดเรื่องอื่น เขาส่งออกไปมันจะอยู่ได้ไหม? มันอยู่ไม่ได้ มันอยู่ไม่ได้มันถึงเป็นโลกียะไง เป็นฌานโลกียะไง มันถึงเป็นอกุญญาไง มันไม่เป็นปัญญาไง

แต่ถ้ามันเป็นปัญญาละ ครูบาอาจารย์ของเราท่านฝึกหัดใช้ปัญญา ถ้าจิตเราไม่อ่อนแอ มันจะเกิดศีล สมาธิ ปัญญา เพราะว่าธรรมะอ่อนแอ มันถึงไม่มีสิ่งใดเจริญงอกงามขึ้นมา เพราะธรรมะอ่อนแรง ธรรมะอ่อนแอ เพราะอ่อนแอไง เวลาธรรมะจะเกิดก็แสนยาก เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเพื่อให้เป็นความจริงขึ้นมาแสนยาก แล้วพอเกิดขึ้นมาแล้ว เพราะวาสนาเรามีแค่นี้ ไปตื่นตื่น ไปลูบๆ คลำๆ ไปถนอมมันไว้เราไม่ทำต่อเนื่องไปละ ถ้าเรามีครูบาอาจารย์ ท่านบอกว่าการทำสิ่งใดก็แล้วแต่ ถ้าทำก้าวเดินไปไม่ได้ กลับมาพุทธโฆเสีย

ถ้ากลับมาพุทธโฆ เพราะสิ่งที่เกิดขึ้น เกิดขึ้นจากพุทธานุสติ เกิดขึ้นจากปัญญาอบรมสมาธิ เกิดขึ้นจากมรณานุสติ มีสติกำหนดรู้แล้วกำหนดรู้ต่อเนื่อง ให้มีคำบริกรรม ให้จิตมันได้กล่อมตัวมันเอง ไม่ให้ส่งออก ให้มันสร้างฐานขึ้นมาให้เป็นสมาธิ แล้วถ้าเกิดปัญญาอบรมสมาธิก็เพื่อความสงบระงับของใจดวงนี้ ถ้าใจดวงนี้ เห็นใหม่

ของที่มีมันมีคุณค่า ของเหมือนจะไม่มีราคา แต่มีราคามหาศาล ของที่จะมีราคา กลับไม่มีราคามาเลย สิ่งที้ออกไปรู้ไปเห็น คิดว่ามันจะมีราคา คิดว่ามันจะมีคุณค่า มันกลับไม่มีคุณค่า เพราะมันเป็นของที่มีอยู่โดยดั้งเดิมไง โลกธรรม ๘ มีอยู่มาเก่าแก่ แล้วจะมีอยู่อีกต่อเนื่องไป แต่สิ่งที่ดูเหมือนไม่มีคุณค่า ภาย เวทนา จิต ธรรมเหมือนไม่มีคุณค่า แต่มีคุณค่า มีคุณค่ามหาศาลเลย

ถ้าจิตมันสงบแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา เราจะพิจารณาให้รู้แจ้ง ให้รู้แจ้งในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม ถ้ารู้แจ้งในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม มันจะรู้อย่างไร

การรู้แจ้งนะ ถ้ามันไม่อ่อนแรง ธรรมะไม่อ่อนแรง มันก็มีฐานมีที่ตั้ง ถ้าธรรมะมันอ่อนแรง คุณติ ธรรมะมันอ่อนแรง จะเกิดสังขธรรม เกิดความศรัทธาความเชื่อในศาสนา สังคมเขาก็ว่า คนมีปัญหา เวลาจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมาตามความเป็นจริงขึ้นมา กว่าจะสร้างสมขึ้นมา เวลากิเลสมันมาผลักให้ล้มลุกคลุกคลาน ธรรมะมันก็อ่อนแรงลง แล้วมรรคมันจะตั้งอยู่บนอะไรละ มรรคมันจะเกิดตรงไหนละ

ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล แล้วมรรคมันมาจากไหน มรรคนั้นมันเป็นตัวหนังสือใช่ไหม มรรคมันเป็นการที่เราศึกษามาใช่ไหม มรรคมันเป็นเรื่องที่เราจดจำมาหรือจดจำมาด้วยจิตของเรามันมีวิชา จิตของเรามันมีความไม่รู้ แล้วไปจดจำ ไปจดธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเป็นของมันๆ...ของมันได้อย่างไร เพราะธรรมะมันอ่อนแรง มันถึงไม่มีสิ่งใดเจริญออกมาขึ้นมาในหัวใจดวงนั้น

แต่ถ้าธรรมะมันเข้มแข็ง ธรรมะมันเข้มแข็งนะ หลวงตาท่านชมหลวงปู่ขาวมากกว่าเวลาท่านจะออกประพฤติปฏิบัติ ญาติโยมของท่านบอกว่า เพราะบวชแต่เมื่อมีอายุแล้ว ทำไมต้องไปทุกข์ไปลำบาก อยู่ที่นี้ญาติโยมก็ดูแลรักษาดีอยู่แล้ว ทำไมต้องไปขวนขวาย

มันเป็นการทำทายกัน ท่านถึงบอกว่า ถ้าท่านก้าวออกจากวัดนี้ไป ออกจากที่ท่านอยู่ ถ้าไม่สำเร็จ ไม่สิ้นกิเลส จะไม่ย้อนกลับมาเลย แล้วท่านก็ไปสมนุกสมบันของท่าน ท่านติดตามหลวงปู่มันขึ้นไปเชียงใหม่ ท่านไปประพฤติปฏิบัติของท่าน เอาจริงเอาจังของท่าน ถึงที่สุดแห่งทุกข์ นี่ถ้ามันมีความเข้มแข็ง หลวงตาท่านบอกว่า เวลาตั้งสังขจะขึ้นมา เคี้ยวเพชรแหลกเลย เพชรมันแข็งขนาดไหน แหลกหมด ทุญฺฐิมานะ ใจ ความสะดวกสบาย ความต้องการของเราใจ เคี้ยวแหลกหมดเลย เราจะเผชิญกับความทุกข์ เราจะเข้าป่าเข้าเขาไป เราจะไปทรมานกิเลส เราจะไปต่อสู้กับมัน แล้วท่านก็ไปของท่าน แล้วท่านก็ทำประสบความสำเร็จตามความเป็นจริงของท่านได้

เรามีครูบาอาจารย์เป็นตัวอย่างเป็นแบบอย่างนะ ถ้าเรามีครูบาอาจารย์เป็นตัวอย่างเป็นแบบอย่าง ท่านได้สมนุกสมบันมาก่อน เราก็เชื่อนะว่าเรามีกิเลสกัน แล้วครูบาอาจารย์ท่านมีกิเลสไหม ท่านก็มีกิเลสเหมือนกัน แต่ท่านก็มีบุญกุศล ท่านก็มีแรงปรารถนา ท่านก็พยายาม

ชวนขายของท่าน แล้วท่านทำได้จริงของท่าน ถ้าท่านทำได้จริงของท่าน มันถึงว่ามรรคผลมีใจ ถ้ามรรคผลมี เราจะมิกำลังใจ เราไม่ใช่ทำเฉพาะว่าเรามาเผชิญกับความทุกข์ความยากโดยที่เราไม่มีความหวังอะไรเลย

เรามีครูบาอาจารย์ที่ท่านทำแล้วประสบความสำเร็จไปแล้ว เริ่มต้นมาตั้งแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประพาศปฏิบัติมา แล้วเวลาทางโลกเขาก็เชื่อกันไม่เชื่อกันว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีตัวตนจริงหรือเปล่า เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำมาแล้วกาลเวลานี้ มรรคผลมันจะหมดไปแล้วหรือเปล่า

แล้วเวลาครูบาอาจารย์ท่านประพาศปฏิบัติขึ้นมา อกาลโก ไม่มีกาลไม่มีเวลา กาลเวลายมันเป็นเรื่องของมัน ความทุกข์ความยากมันเป็นความจริงอันหนึ่ง จิตใจที่เวียนว่ายตายเกิดมันยิ่งจริงกว่าอีก เพราะจิตใจที่เวียนว่ายตายเกิด วาระของเรา เกิดมาเป็นมนุษย์ชีวิตหนึ่ง แล้วชีวิตหนึ่ง ถ้าไม่ชวนขาย ไม่มีการกระทำ เราจะปล่อยให้มันซบคร่ำคร่าไปซะไหม แล้วจะไปชวนขายเอาตอนที่มันจนตรอกซะไหม ฉะนั้น ตอนนี้อย่าเรามีศรัทธาความเชื่อมีความมั่นคง เราชวนขายของเรา

งานสิ่งใดเราก็ทำได้ทั้งนั้นนะ ที่เราทำงานมา จะทุกข์จะยากขึ้นมา เราก็ทำมาแล้ว แล้วเวลาจะเอางานเป็นประโยชน์กับเรา ศีล สมาธิ ปัญญามันเป็นงานของใคร นักศึกษา พระที่ศึกษามา เขาศึกษามา เรียนจนจบธรรมบาลีแล้ว ถ้าเขาทำไม่เป็นมันก็ไม่เกิดขึ้นมาเป็นสมบัติของเขาแล้วของเรา เราจะต้องศึกษาอย่างนั้นไหม เราจะต้องศึกษาให้ทะลุปรุโปร่ง ให้เข้าใจทั้งหมดไหม ถ้าทะลุปรุโปร่ง นั่นละสิ่งนั้นเป็นภาคปริยัติ มันไม่เสียหาย แต่เวลาศึกษามาแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกปริยัติแล้วให้ปฏิบัติ ศึกษาเพื่อประพาศปฏิบัติ

เราศึกษาของที่มีคุณค่า สิ่งที่ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นสิ่งที่มีความ เป็นสิ่งที่ส่งต่อๆ กันมา สิ่งที่มีค่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยนี้ไว้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนามารื้อสัตว์ชนสัตว์ แล้วเราก็ศึกษาวิธีการรื้อสัตว์ชนสัตว์ ถือวิธีการที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ไปแล้ว แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในธรรมวินัยก็ยังสอนยังบอกกล่าวถึงชาดกว่าท่านเคยเป็นอย่างนั้นๆ แล้วเราจะเริ่มต้นตรงไหนล่ะ

แต่เพราะเรามีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านเป็นผู้บุกเบิก ท่านได้ลองผิดลองถูกมาแล้ว แล้วท่านวางข้อวัตรไว้ เราทำข้อวัตรไว้ นี่เป็นเครื่องอยู่ เป็นเครื่องอยู่ของใจ ใจนี้เป็นนามธรรม ความคิดนี้มันหลากหลายนัก มันคิดซัดคิดซ้อนไปตลอด ถึงเวลาเรากำหนดพุทโธ ต้องออกมา เราอยู่กับข้อวัตรปฏิบัติของเรา ข้อวัตร เห็นไหม ตั้งแต่ตื่นนอน ตั้งแต่ตื่นขึ้นมาทำวัตรสวดมนต์ เรามีวัตรในศาลา ในศาลาเสร็จ ออกบิณฑบาต เรามีข้อวัตรของเรา มันต้องอยู่ในวงจรอย่างนี้ แล้วถ้ามีเวลา เรากำหนดพุทโธๆ ของเรา เราทำจริงทำจังของเรา เพราะครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติ เรามั่นใจว่าท่านสิ้นสุดแห่งทุกข์ไปแล้ว แล้วทำจริงของเรา พยายามทำความสงบของใจ แล้วให้เข้มแข็ง

ธรรมะถ้าเข้มข้น ธรรมะจะเป็นประโยชน์ ถ้าธรรมะอ่อนแรง มันอ่อนแรงไปเรื่อย อ่อนแรงโดยอะไร? อ่อนแรงโดยกิเลส อ่อนแรงโดยความมั่งง่าย อ่อนแรงโดยที่ความขาดสติ เพราะเราไม่ดูแลรักษา มันจะอ่อนแรง อ่อนแรงเพราะมันมีมารคอยขบไสยอยู่แล้ว หน้าที่ของมัน มันทำงานของมันอยู่ตลอดเวลา

แต่เวลาเรากำหนดพุทโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้ามันเข้มข้นขึ้นมา เราต้องตั้งสติ แล้วดูแลรักษาให้ดี ดูแลรักษาของเรา เพราะถ้าดูแลรักษา มันจะรักษาได้ ชำนาญในวิสี ชำนาญในการเข้าและชำนาญในการออก ดูแลรักษา แล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนา เราต้องการเงิน ถ้าเราทำความสงบของใจของเราได้ เราก็ได้เงินบาท แต่ถ้าเรายกสู่วิปัสสนา เราจะได้ดอลลาร์

ดอลลาร์มันใช้ได้สากลนะ เงินบาทเราใช้ในประเทศของเรา เวลาเราได้ดอลลาร์ มันซื้อเวลาเขาค้าปลีก เงินบาท เงินทุกชาติ เงินทุกสกุล เวลาเขาค้าปลีกน้ำมัน ซื้อได้หมด แต่ถ้าจะซื้อน้ำมันดิบ เขาต้องซื้อด้วยดอลลาร์ เขาไม่ขายนะ เขาจะจ่ายกันด้วยดอลลาร์ เขาไม่จ่ายกันด้วยเงินสกุลอื่น

เงินสกุลของใครก็ได้แล้วแต่ เวลาน้ำมัน ในทั่วโลกนี้ต้องใช้ใช้น้ำมัน ใช้พลังงาน พลังงาน เงินสกุลใดก็ซื้อได้ จ่ายค่าพลังงานได้ แต่เวลาจะซื้อน้ำมันดิบเพื่อจะมากลั่นเป็นน้ำมันที่เราใช้กัน ต้องซื้อมันด้วยดอลลาร์ นี่ก็เหมือนกัน ยกขึ้นสู่วิปัสสนาๆ วิปัสสนาเป็นสากล ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนา รู้แจ้ง ถ้ามั่นวิปัสสนาไป จิตเวลามันพิจารณาของมันนะ ถ้าจับกายได้ เวลาจิตสงบแล้วเราจะทำอะไรต่อ

จิตสงบแล้วนะ โดยหน้าที่ของมารมันก็ให้จินตนาการไปรู้ไปเห็นต่างๆ เห็นใหม่ เวลาญาติชีไพร เวลาเขาทำความสงบของใจของเขา เขาได้ฉานสมาบัติของเขา เขาได้อภิญญา เขาได้รู้ได้เห็น เขาว่าเป็นปัญญาของเขา นั่นนะโลกียปัญญา ปัญญาทางโลก มันไม่ใช่กิจในการชำระกิเลสเลย นั่นนะเดินตามกิเลสต้อยๆ เลย เพราะอะไร เพราะมันเป็นผู้วิเศษ มันรู้มันเห็นขึ้นมา ทุกคนจะยกย่องสรรเสริญ เขาจะเป็นผู้นำของกิเลส นั่นนะเป็นเรื่องของโลก

แต่เวลาจิตเราสงบ เวลาจิตของเราสงบ เราพยายามฝึกหัดให้จิตของเราสงบขึ้นมา แล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา ถ้ามันยกขึ้นสู่วิปัสสนา จะวิปัสสนาในอะไรนะ? ในสติปัฏฐาน ๔ ถ้าในสติปัฏฐาน ๔ กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน เวทนา จิต ธรรม ถ้ามันจับของมันได้ ถ้าจับได้ตามความเป็นจริงนะ ถ้าจับได้ตามความเป็นจริง เพราะจิตมันสงบ จิตสงบแล้วจับได้ตามความเป็นจริง จับได้ตามความเป็นจริง แล้วถ้าจับแล้วมันจะพิจารณาอย่างไร ถ้าพิจารณากาย จับกายได้ เราแยกแยะกายของเรา ถ้าเราแยกแยะกายของเรา ถ้าเราจับเวทนา แล้วเวทนามันจับได้ด้วย

ถ้าเวลาธรรมมันอ่อนแรง ธรรมมันอ่อนแรง อ่อนแรง เวทนาเป็นเรา ทุกอย่างเป็นเวทนา นั่งไปเจ็บปวดทั้งนั้นนะ แต่ถ้าเราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เราใช้พุทโธๆ ของเรา ถ้าจิตมันสงบแล้วจิตใจมันเข้มแข็งเป็นสัมมาสมาธิ เวลาไปจับเวทนา โอ้ย! มันสู้ได้นะ มันจับเวทนาได้ มันพิจารณาได้ มันแยกแยะได้

เวทนาถ้าพิจารณาโดยกำลังของเรา ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมาแยกแยะของมันนะ อะไรเป็นเวทนา สรรพสิ่งอะไรเป็นเวทนา ถ้ามันสู้ ถ้ามันถึงว่ามันเสมอกัน มันสักแต่ว่า ถ้าเสมอกัน มีกำลังขึ้นมาแล้วต่อสู้ได้ แต่กำลังของปัญญามันยังไม่เพียงพอ กำลังของสัมมาสมาธิ มรรคมันไม่รวมตัว มรรคไม่สามัคคี มันใช้ปัญญาของมัน ปัญญาที่เกิดจากสัมมาสมาธิ ถ้ามีสมาธิ มันจับเวทนา มันพิจารณาของมัน มันแยกแยะของมัน พอมันสักแต่ว่า มันชา ซาๆ เลยนะ มันปล่อย มันไม่เจ็บปวด

ถ้าเวลามันชา ถ้ามันสู้ไม่ไหวก็วางไว้ก่อน แล้วกลับมาพุทโธ ถ้ากลับมาพุทโธจนจิตเข้มแข็ง จับแล้วพิจารณาแยกแยะของมันไป เวลาพิจารณา พิจารณาเวทนา อะไรมันเป็นเวทนา ความเจ็บปวดมันอยู่ที่ไหน เวลามันปล่อย มันปล่อยเวทนา ทำไมมันวาง มันมีความสุข มันเวียงว่างไปหมด

เงินดอลลาร์กับเงินบาททำไมมันแตกต่างกัน เวลาเป็นสัมมาสมาธิเงินบาท เงินบาทเราใช้จ่ายในประเทศ เงินบาทเราก็ซื้อพลังงาน เติมน้ำมันสิ่งใดก็ได้ ซื้อได้หมด แต่เงินดอลลาร์มันมีค่ามากกว่านะ เงินดอลลาร์ เขาใช้จ่ายซื้อน้ำมันดิบได้เฉพาะสกุลเงินดอลลาร์ แล้วเงินดอลลาร์มันใช้ได้เกือบทั่วโลก ใช้ได้เกือบทั่วโลก ที่ไหนก็ใช้ได้ แล้วเขาปรารถนาด้วย แล้วมันมีค่ามากกว่าด้วย

มันจะแตกต่างกันไง จะแตกต่างว่า ถ้าทำสมาธิ เวลาจิตมันสงบแล้ว จิตมันสงบแล้ว ถ้าธรรมอ่อนแรงเดี๋ยวก็เสื่อม ถ้าธรรมเข้มข้น ธรรมแข็งแรงโดยสติปัญญาของเรา รักษาของเราให้มันคงขึ้นมา แล้วถ้ามันไม่เห็นกาย ไม่เห็นกายเพราะเราไม่รำพึง เราเห็นกาย เราเห็นกายโดยโลก เห็นกายโดยจินตนาการ ถ้าเห็นกายโดยจินตนาการ มันก็เป็นค่าเงินบาทอยู่ดี มันไม่สามารถใช้จ่ายได้เป็นสากล

แต่ถ้าจิตมันสงบแล้ว แล้วมันจับกายได้จริง จับกายได้จริง เพราะเงินดอลลาร์กับเงินบาทมันมีค่าแตกต่างกัน มีค่าแตกต่างกัน จิตมันวิปัสสนาไป มีความรู้สึกแตกต่างกัน พอมันทำงานนะ ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล ถ้าจิตสงบแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา มันมีกิจจญาณ มีกิจจญาณ มีการกระทำ ถ้ามีการกระทำ จิตมันทำ จิตมันทำ เรารู้ จิตเวลามันไม่ทำ กิเลสมันพาทำ กิเลสมันพาทำ มันทำจนเคยตัว คิดจนเคยตัว มันเคยคิดเคยทำ เคยตอกย้ำให้มันเจ็บช้ำน้ำใจมาตลอด ไม่ต้องทำมันก็ไปทำ ไม่ตั้งใจมันก็เป็น

แล้วเรามาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กาย เวทนา จิต ธรรม คุณิสติปัญญา ๔ ทุกอย่างเข้าใจหมด รู้หมด สิ่งที่มีมันรู้ ใครพารู้ล่ะ? ก็มารโง่ มารมันบังเงาใจ มันบังเงา มันอ้างอิง มันอ้างว่ามันรู้ มันอ้างว่ามันเข้าใจ มันอ้างนะ แต่เราเชื่อ มันอ้าง แต่เราเชื่อ เราตามไปหมดเลย พอตามไป นี่ไง เขาเรียกว่าหลง เวลาหลงไปแล้ว มันทำอะไรแล้วมันไม่เป็นประโยชน์ ก็ทำไปด้วยความหลง ทำไปด้วยความเป็นสมุทัย มันมีสมุทัยเจือปน แต่เราเข้าใจว่านี่เป็นการปฏิบัตินะ แล้วกำลังเข้าใจว่านี่กำลังจะประสบความสำเร็จนะ การปฏิบัติมันกำลังเข้ารูปเข้ารายนะ การปฏิบัติมันแว้งว้างไปหมดเลย แหม! มันมหัศจรรย์ไปหมดเลย นี่กิเลสมันพาไปหมด

นั่นนะเวลาถ้ามันไปโดยมาร มันเป็นอย่างนั้นนะ เพราะเราทำหมด จิตมันเสื่อม มันเป็นไป นี่ธรรมะอ่อนแรง มันเป็นธรรมใหม่ ถ้าไม่เป็นธรรม เราปฏิบัติอยู่ใหม่ ทุกคนจะอุทธรณ์

ก็ปฏิบัติใจ ก็ตั้งใจ ก็ทำเต็มที่แล้ว ก็ลงทุนลงแรงขนาดนี้แล้ว ก็ทำเต็มที่แล้ว นี่ทุกคนจะอุทธรณ์ อุทธรณ์กับใครละ อุทธรณ์กับกิเลสมันฟังไหม กิเลสมันไม่ฟังการอุทธรณ์เราหรอก นี่ผลงานของมัน มันทำให้เราสับสน ทำให้เราแว้งกว้าง ทำให้เราจับต้นชนปลายไม่ได้ นี่งานของมัน แล้วมันฉลาดด้วย มันฉลาดจนทำให้เราเชื่อมั่น แล้วก็ไปตามมันนะ ถ้าธรรมะอ่อนแรงเป็นอย่างนั้น “ก็ทำแล้ว ก็ปฏิบัติแล้ว พุทโธก็พุทโธ จิตก็สงบแล้ว ก็รู้เห็นแล้ว ก็ทำหมดเลย เป็นหมดเลย”

ธรรมะอ่อนแรงมันจะทอดลอย แต่ถ้าทอดลอย ครูบาอาจารย์ท่านก็เคยมีประสบการณ์อย่างนี้ คนที่ประพฤติปฏิบัติดีนะ มันจะไม่สะดวก มันจะทำปฏิบัติไม่ใช่สูตรสำเร็จ ทำแบบสูตรสำเร็จต้องเป็นแบบนั้นๆ ต้องเป็นอย่างนั้น

หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ท่านก็บอกว่าถ้าปฏิบัติตามความเป็นจริงต้องเป็นอย่างนั้น แต่มันต้องเป็นแบบนั้นโดยธรรม ถ้าต้องเป็นแบบนั้นโดยธรรม สังฆกรรมมันมีหนึ่งเดียว แต่เวลาโดยรูปแบบ ต้องเป็นอย่างนั้น ต้องเป็นอย่างนั้นโดยรูปแบบ แล้วเราสร้างความเป็นอย่างนั้นว่าต้องเป็นอย่างนั้น แต่ผลมันไม่เป็นเลย ธรรมะอ่อนแรงมันท้อแท้ทอดลอยไปหมดเลย

แต่ถ้าเราทำความจริงของเรา ครูบาอาจารย์ท่านจะให้กำลังใจ สิ่งที่มีมันผิดพลาดไป สิ่งที่มีมันเสื่อมไป นั่นมันเป็นหน้าที่ของกิเลสที่มันทำ มันอาศัยหัวใจของสัตว์โลกอยู่ มันก็ต้องทำหน้าที่การงานของมันไปแบบนั้น

หลวงตาท่านบอกว่ากิเลสมันฉลาดนัก เรานิ่ง โง่กว่ากิเลส แล้วเชื่อมั่น แล้วเวลาเราพูดถึงคำว่า “กิเลส” พูดถึงคำว่า “สิ่งนี้มันเป็นอวิชาความไม่รู้” เราจะถือตัวถือตนว่ารู้ เรารู้ รู้จริงๆ ด้วย นั่นละ โง่มากเลย โง่มากเพราะคำว่า “รู้” มันพูดออกมา

“มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา”

คำพูดมันมาจากไหน คำพูดมันอยู่ใต้มารทั้งนั้น มารมันอยู่หลัง หลังคำพูดเรา แล้วมันก็บัญชาการอยู่นั่นละ แล้วเราก็บอกว่าเรารู้ๆ นั่นละกิเลสทั้งนั้นละ แต่ถ้าเราตั้งใจของเรา ใช้ปัญญาของเราแยกแยะของเรา ถ้าจิตมันสงบแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา แล้วถ้าเกิดปัญญา มันจะเป็นเงินดอลลาร์

เงินเหมือนกัน แต่เงินคนละสกุล สกุลหนึ่งเป็นสกุลของความสงบระงับ สกุลนี้เป็นสัมมาสมาธิ สกุลหนึ่งเป็นสกุล ปริยัติ ปฏิบัติ เพราะสมณะ วิปัสสนา สมณะ วิปัสสนา เงินสกุลหนึ่งกับเงินอีกสกุลหนึ่ง เราแลกเปลี่ยนได้ เงินบาทถ้าครบจำนวน แลกดอลลาร์ได้ ดอลลาร์ทอนมาเป็นบาทก็ได้ บาทแลกเป็นดอลลาร์ก็ได้ อยากได้ดอลลาร์ อยากได้เงินสกุลสากลเพื่อจะไปซื้อน้ำมันดิบ เราก็ต้องเอาเงินบาทไปแลกเป็นดอลลาร์ แล้วจ่ายเป็นค่าสินค้าด้วยเงินดอลลาร์ เวลาเราจะมาขายในประเทศ เราจะขายดอลลาร์หรือขายเป็นบาทก็ได้

นี่ก็เหมือนกัน จิตเราสงบแล้ว เรามีบาท เราจะแลกเป็นดอลลาร์ แลกเป็นดอลลาร์ เราต้องมีวิปัสสนา ถ้าวิปัสสนา ยกขึ้นสู่วิปัสสนา วิปัสสนา ค่าของเงินดอลลาร์มันมีเงินมากกว่าค่าของเงินบาทแน่นอน ถ้าวิปัสสนา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม พระพุทธศาสนา ศาสนาแห่งปัญญา ปัญญาตรงนี้ ถ้าปัญญาตรงนี้ พิจารณาแยกแยะ แยกแยะไป พิจารณาแยกแยะ จับกายได้ พอเห็นกายได้แล้วพิจารณาแยกแยะ ใ้มันย่อยสลาย ใ้มันแปรสภาพ มันจะแปรสภาพให้เราจนถ้าใครไปรู้ไปเห็นที่แรก อึ้งเลย ทำไมมันเป็นอย่างนั้น

แล้วเวลาธรรมะอ่อนแรง มันก็ตั้งกายเหมือนกัน ก็พิจารณาเหมือนกัน มันก็แยกสลายใ้เราดูเหมือนกัน...จินตนาการมันทำได้ทั้งนั้นนะ ถ้าจินตนาการ จินตนาการทำโดยเรา ๓๐ กว่าบาทได้ ๑ ดอลลาร์ ถ้า ๓๐ กว่าบาทได้ ๑ ดอลลาร์ เรามี ๓๐ ๓๐-๑ เราใช้ไปเบี้ยหัวแตกหมด นี่ใ้มันก็ย่อยสลายเหมือนกัน มันก็ปล่อยเหมือนกันใ้ มันก็เ็นไปใ้ นี่มันไม่เป็นหนึ่ง ถ้าวิปัสสนา มันเป็นหนึ่ง ๑ ดอลลาร์

มันพิจารณาของมันนะ พิจารณาของมันไป เวลามันแปรสภาพ คำว่า “แปรสภาพ” มันสะท้อนหัวใจ มันสำรอกมันคาย ถ้ามันสำรอกมันคาย ใครเป็นคนรู้ เวลาหลวงตาท่านบอกเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามอบใ้ใ้กับสันติภูจิโก สันติภูจิโก รู้จำเพาะตน รู้จำเพาะหัวใจดวงนั้น รู้ขึ้นมาจากกลางหัวใจ ถ้ามันรู้ขึ้นมาแล้ว มันสำรอกมันคายของมันออก ถ้ามันคายของมันออก มันคายอย่างไรละ นี่มันก็จจญาณ มันมีการกระทำ มันมีการกระทำ มันมีการสำรอก มันมีการคายออก สำรอกคายออก

พุทโธๆ เพื่อให้มันจิตสงบ ปัญญาอบรมสมาธิก็เพื่อให้มันสงบระงับเข้ามา สงบระงับเข้ามามันคายไปหรือเปล่า? มันไม่ได้คาย ถ้ามันไม่ได้คาย ไม่ได้คาย แต่มันมีความสุข มันสงบรสของธรรมขณะซึ่งรสทั้งปวง สมาธิธรรมก็มีความสุขแล้ว แล้วมีความสุข แล้วธรรมะอ่อนแรง

อ่อนแรง มันก็บอกความสุขมันเป็นนิพพาน เพราะมันสงบแล้วมันระงับ มันก็ว่าง มันก็ โอ๊ย! มีความเว้งว่าง

เว้งว่าง เว้งว่างของใคร ความว่างมันมีหลายระดับนัก ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา พิจารณาซ้ำพิจารณาซาก พิจารณาล่อยครั้งเข้าๆ จนมันเป็นความจริงนะ เวลามันสำรอกมันคาย มันเป็นตึงคปทาน มันปทานบ่อยครั้งเข้าๆ มีการกระทำแบบนี้ ถ้ามันเข้มข้นนะ มันไม่อ่อนแอ ไม่อ่อนแรง คำว่า “อ่อนแรง” ถ้าอ่อนแรงแล้ว มรรคผลนิพพานตั้งอยู่ไม่ได้หรอก

สติมันตั้งอยู่บนอะไร สมาธิมันตั้งอยู่ตรงไหน แล้วปัญญาญาณมันเกิดขึ้นมาอย่างไร ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนาไหนไม่มีผล แล้วกิจจญาณ คุณิ เวลานั่งสมาธิภาวนา ครูบาอาจารย์ของเรา ๗ วัน ๘ วัน เติณจงกรม นั่งสมาธิภาวนาเป็นปีๆ ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี หลวงตาท่านบอกท่าน ๕ ปี ๕ ปีนี้สมบุกสมบัน อยู่ในป่าในเขา ๕ ปี ไม่มีใครรู้เห็นหรือกว่าท่านทำอะไรของท่าน แต่ท่านทำจริงทำจริงของท่าน ท่านอยู่กับใครไม่ได้ ต้องอยู่คนเดียว เพราะมันจะหมุนของมัน ปัญญา มันจะหมุนของมันเต็มที่ มันจะแยกแยะ มันจะพิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ เวลามันขาด ครูบาอาจารย์ท่านยกไว้ให้สันติภูฏิกโก

เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อกาลิโก ไม่มีกาลไม่มีเวลา ผู้ใดปฏิบัติสมควรแก่ธรรม ที่ไหน เมื่อไหร่ มันสมควรแก่ธรรม มันเป็นขึ้นมาเดี๋ยวนั้น เวลามันขาดนะสังโยชน์มันหลุดกระจายออกไปเลย สังโยชน์หลุดหมด เวลาขาด จิตมันรวมลง จิตมันรวมลง มันรู้เห็น แล้วใครเป็นคนรู้ล่ะ? สันติภูฏิกโกมันรู้ขึ้นมาในหัวใจ ถ้าความรู้ขึ้นมาในหัวใจอย่างนี้ นี่เป็นอกุปปธรรม คำว่า “อกุปปธรรม” นะ

กุปปธรรม เขาจะพูดกันตลอดเวลาว่า สัพเพ ธมฺมา อนตฺตา ธรรมะต้องเป็นอนัตตา

สิ่งที่เป็นอนัตตา มันเป็นอนัตตา ความแปรสภาพมันเป็นอนัตตา อกุปปธรรม อฐานะมันอยู่ใต้อนัตตาตรงไหน มันอยู่ในใต้อนัตตาตรงไหน แล้วถ้ามันไม่อยู่ในใต้อนัตตา มันเป็นอย่างใด มันเป็นอย่างใด สันติภูฏิกโก มันประกาศขึ้นมากลางหัวใจนั้น ถ้ามันประกาศขึ้นมากลางหัวใจนั้น หัวใจนั้นมันจะเร่ร้อนอีกไหม

สิ่งที่เวลามันทุกซ์มันยาก เราเป็นคนทุกซ์คนยาก แต่เวลามันเป็นจริง เป็นจริงขึ้นมาจากไหน เกิดจากการล้มลุกคลุกคลาน เกิดจากการกระทำของเรา ทำจริงทำจังของเราขึ้นมา ถ้าทำจริงทำจังนะ

ถ้าเราอ่อนแอ ธรรมะอ่อนแรง เป็นธรรมเหมือนกัน เราเข้าใจว่าเป็นธรรม เราเข้าใจว่าเป็นความจริง เราเข้าใจว่าเป็นความดี เราเข้าใจ แต่มันคำว่า “อ่อนแรง ธรรมะอ่อนแรง” อ่อนมันก็ไหลลงต่ำ แต่ถ้าเข้มแข็งล่ะ เข้มแข็งมันก็มีความวิริยะ มีความอดสาหะ แล้วมันมีความภูมิใจนะ มันมีขันติ มีสัจจะ มีสัจจะ ครูบาอาจารย์เรามีสัจจะมาก หลวงตาท่านบอกว่าถ้าจะนั่งตลอดรุ่ง จะไม่ลุกเลย ถ้าถือธุดงค์ จะทำอะไรๆ ต้องทำอย่างนั้น ทำให้ได้ โดยมีสัจจะ แล้วเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ถ้ามันยังไม่ถึงที่สุด จะเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จนกว่าจะถึงที่สุด ถ้าถึงที่สุด เป็นสันติภูมิจอกกลางหัวใจ พอกกลางหัวใจขึ้นมา เป็นอนุปปชรรรม

อนุปปชรรรม-อนุปปชรรรม แล้วอนุปปชรรรม สัพเพ ธมฺมา อนตฺตา ไซ่ อนุปปชรรรม สิ่งที่ศึกษามาเป็นอนุปปชรรรม แล้วมันต้องแปรสภาพแบบนั้น แล้วมันจะเป็นอนัตตา มันจะแปรสภาพตลอดไปเลยหรือ แล้วมันไม่มีอะไรที่มันจริงขึ้นมาได้บ้างเลยหรือ

ถ้ามันจริงขึ้นมา เป็นความจริงอันนั้น ถ้าเป็นความจริงอันนั้น ยกให้สันติภูมิจอก ยกให้กับผู้ที่ประพฤติปฏิบัติรู้ท่ามกลางหัวใจ แล้วถ้าท่ามกลางหัวใจ มันจะตะเบงไม่ได้ เพราะว่าเวลาเรามีครูมีอาจารย์ไ้ เวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ปฏิบัติมาเหมือนกัน จะแนวทางไหนก็แล้วแต่ ถ้ามันเป็นความจริง มันต้องเป็นความจริงเหมือนกัน

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งเขตทักษ์คะ ๘๐ องค์ ๘๐ ความถนัด เขตทักษ์คะ เป็นผู้ที่มิอำนาจาสนาบาารมีทั้งนั้น เป็นพระอรหันต์เหมือนกันหมดเลย เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน ความเป็นพระอรหันต์เหมือนกัน เวลาพระเจ้าถามไ้ ถียงกันว่า ผู้ที่มีความถนัด เขาว่าสิ่งนั้นสำคัญกว่า พระสารีบุตรว่าปัญญาเลิศ พระโมคคัลลานะบอกว่าฤทธิ์นี้เลิศ พระอุบาลีบอกว่าวินัยนี้เลิศ เพราะผู้ที่มีความชำนาญ

ไปถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใ้ห้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ตัดสิน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า อาสวัภยญาณนั้นเลิศที่สุด เพราะอันนั้นต่างหากที่ทำให้เป็นพระอรหันต์ขึ้นมา

เพราะความเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาแล้ว สิ่งที่มีความถนัดนั้นมันเป็นเรื่องนิสัย เป็นอำนาจวาสนาที่สร้างมา เราก็ไปตีว่าความถนัดของเรา ใครถนัดสิ่งใดก็ว่าสิ่งนั้นสำคัญที่สุด แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อาสวักขยญาณ สิ่งนั้นสำคัญที่สุด เพราะสำคัญ ทำให้ปุถุชนกลายเป็นกัลยาณปุถุชน โสคาปัตติมรรค โสคาปัตติผล สกิทาคามิมรรค สกิทาคามิผล อนาคามิมรรค อนาคามิผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล ทำให้เป็นอริยบุคคล ทำให้เป็นสิ่งที่ป็นจริงขึ้นมา ถ้าเป็นจริงขึ้นมา อกุปปกรรมเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นมา สิ่งนี้มันเป็นอำนาจวาสนาของคน ทำขึ้นมาแล้วมันจะประสบความสำเร็จ เราต้องเข้มแข็ง

ฟังธรรมๆ เพื่อเรา เหตุผล เหตุและผล ช่างเหตุและผล แล้วเลือกเอา เราไม่อหังการว่าเรานี้รู้ เรานี้ประเสริฐ เรารอบรู้หมดแล้ว

สามเณรราहुล เข้าขึ้นมาจะกำทรายทุกวัน ๑ กำ “วันนี้จะหาความรู้เท่าเม็ดหินเม็ดทราย” พยายามจะหาความรู้ตลอด คนที่เขามีปัญหาเขาชวนขวย ขวนขวยหาความรู้ตลอด ขวนขวยประพฤติปฏิบัติตลอด ไม่ใช่ว่าฉันรู้แล้วๆ ฉันรู้แล้ว นืออหังการ แล้วถึงเวลาแล้ว เวลาจะหมดอายุขัย ตอนนั้นจะไม่ทัน เอวัง